

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СОФИЙСКА ОБЛАСТ

гр. София, 1431, бул. Акад. Иван Гешов № 15
тел. 02/807 87 00; факс: 02/807 87 10

e-mail: rzi_so@rzi-sfo.bg
www.rzi-sfo.bg

АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

за нагласите на гражданите в промишления регион Пирдоп-Златица към атмосферния въздух и ролята на РЗИ – Софийска област за избор на здравословен начин на живот на отдел “Профилактика на болестите и промоция на здравето”, дирекция „Обществено здраве“ при РЗИ-Софийска област – 2023 г.

Съгласно указанията на Министерство на здравеопазването за провеждане на анкетни проучвания по актуални здравни теми, отдел „Профилактика на болестите и промоция на здравето“ към дирекция „Обществено здраве“ осъществи трето поред анкетно проучване за оценка и анализ на нагласите на гражданите в промишления регион Пирдоп-Златица към атмосферния въздух и останалите компоненти на околната среда – вода, почва, шум, транспорт, вреди от човешката дейност, както и за ролята на РЗИ – Софийска област за избор на здравословен начин на живот.

Целта на анкетата е на базата на резултатите да се направи сравнителен анализ с отговорите на същата анкета през 2012 г. и през 2017 г. и да бъдат обобщени резултатите за развитието на отношението и оценката на гражданите от двете общини към следните фактори:

- Ниво на замърсеност на компонентите на околната среда;
- Дейности на общинските служби по нейното опазване;
- Ролята на РЗИ-Софийска област в здравно-информационната и здравно-образователна дейност.

В изпълнение на посочената цел бяха осъществени следните задачи:

- Събиране на данни чрез анкетна карта за нивото на здравната информираност относно състоянието на компонентите на околната среда;
- Сравнителен анализ на резултатите от анкетните проучвания през 2012 г., 2017 г. и 2023 г. на степента на информираност за опасностите от нарушеното екоравновесие върху здравето, както и на източниците на информация;
- Изводи от получените резултати.

В допитването, проведено в градовете Златица и Пирдоп през 2023 г., участват 62-ма респонденти на случаен принцип. През 2017 г. участниците в проучването са 67, а през първата година на неговото провеждане броят на анкетираните жители на промишления район Пирдоп-Златица е 82-ма.

Разпределението на анкетираните по пол и възраст без статистически значими отклонения за трите години е следното: по пол – 63% жени и 37% мъже; по възраст – 66% са 36-65 г., 22% са 18-35 г. и 12% са 66+.

I. На първия въпрос от анкетата: *“Запознати ли сте с общинските програми, които включват препоръките на РЗИ-Софийска област, както и съответните програми на промишлените предприятия за подобряване качеството на атмосферния въздух и екологичната обстановка във вашата община?”* отговорите на анкетираните граждани показват, че през 2012 г. 71% от тях и в двата града са запознати с програмите на общините за подобряване на екологичната среда, а 29% нямат информация за тях. През 2017 г. съотношението е съответно 72% „да“ и 28% „не“. През 2023 г. картината е следната: 82% са запознати, а 18% имат слаба и недостатъчна информация за провежданите от общината дейности за опазване на околната среда в региона.

II. На втория въпрос: “Ако отговорът Ви е “Да”, моля, дайте оценка – по кои дейности от тези програми, според вас, най-добре работят съответните служби в общината?” разпределението на оценките на участниците в анкетата по дейности през 2012 г., 2017 и 2023 г. може да се проследи в Таблица 1.:

Таблица 1.

Дейности/ години	Мн. добре / данните са в %/			Добре / данните са в %/			Слабо / данните са в %/		
	2012	2017	2023	2012	2017	2023	2012	2017	2023
1. Ограничаване на наднормените прахови и газови емисии от промишлеността и бита	3	10	19	36	40	45	61	50	36
2. Ограничаване на вредите от транспорта	2	8	16	27	34	37	71	62	50
3. Подобряване на енергийната ефективност	5	16	23	35	45	44	60	44	32
4. Разделно събиране на отпадъците	8	17	22	27	33	33	65	50	45
5. Депониране на промишлени, строителни, болнични и битови отпадъци	5	13	18	35	47	49	60	40	33

III. По третия въпрос: “В каква степен замърсените компоненти на околната среда, според Вас, влияят отрицателно върху здравето – на вас, на децата и на възрастните хора?”, разпределението на отговорите е посочено в Таблица 2.:

Таблица 2.

Компоненти/години	Слаба / данните са в %/			Средна / данните са в %/			Висока / данните са в %/		
	2012	2017	2023	2012	2017	2023	2012	2017	2023
въздух	6	8	5	28	27	28	66	65	67
вода	8	11	9	36	35	34	56	54	57
почва	13	15	12	36	29	28	51	56	60
шум	26	21	18	45	47	42	29	32	40
транспорт	32	32	28	36	36	34	32	32	38
вреди от човешка дейност – браконьерство и криминално изсичане на гори	14	8	9	29	34	31	57	58	60

За мнението на анкетиранията лица относно компонентите на околната среда, чието замърсяване влияе отрицателно на здравето на жителите на района данните сочат, че първите 3 компонента – въздух, вода и почва, както и вредите от човешка дейност – браконьерство и криминално изсичане на гори, се считат от респондентите за най-вредни – от 54% през 2012 г., 65% – през 2017 г. и 60% – през 2023 г. Вредата от шума и от транспорта при 28-34-38% от анкетиранията през трите години се приема за средна и слаба. Нарастват процентите при оценките на всички компоненти през 2023 г. за висока степен на замърсеност, вероятно свързано с по-добра информираност на гражданите от двете общини.

IV. На четвъртия въпрос: *“Откъде се информирате за качеството на атмосферния въздух във вашата община?”*, като източници на информацията относно състоянието на околната среда и влиянието и върху здравето – за 2023 г. 44% от анкетираните са посочили печатните и електронни медии, към 39% през 2017 г. и 36% през 2012 г. – в тях се публикуват и здравно-образователни и здравно-информационни материали на РЗИ-Софийска област; 32% през 2023 г., 37% през 2017 г. и 39% през 2012 г. получават сведения от ежедневната он-лайн връзка в информационните центрове на общините; 24% през 2023 г., 24% през 2017 г. и 25% през 2012 г. – от други източници.

V. На петия въпрос: *“Достатъчно информиран(а) ли сте за опасностите от нарушеното екоравновесие върху Вашето здраве?”*, 52% през 2023 г. приемат, че са информирани по въпроса, 45% през 2017 г. към 44% за 2012 г. и 44 % през 2023 г. се чувстват информирани; 41% през 2012 г. към 43% през 2017 г. и 47% считат, че информацията им е недостатъчна са; 9% през 2023 г., 11% през 2017 г. и 15% през 2012 г. са отговорите “не мога да преценя”, което клони към неинформираност.

ИЗВОДИ:

От проведената анкета през трите години – 2012 г., 2017 г. и 2023 г. в градовете Пирдоп и Златица, се наблюдава следната картина за оценката на общинските екологични дейности и информираността на анкетираните граждани:

- Относно общинските програми, в които се включват и препоръките на РЗИ – Софийска област, както и съответните програми на промишлените предприятия за подобряване качеството на атмосферния въздух и екологичната обстановка в двете общини, информираността на гражданите обхваща 71% от анкетираните граждани през 2012 г. към 72% за 2017 г. и 82% – през 2023 г. Данните категорично сочат повишаване на информираността с около 10% през последната година. Продължава необходимостта от разработване на нови методи на съответните общински служби за повишаване на здравната информация на населението от промишления район Пирдоп – Златица, които да включват съвременни технологични средства за достигане до по-младата аудитория;

- От отговорите на анкетираните по отделните дейности от общинските програми може да се обобщи, че през 2023 г. от 33% до 50% от респондентите смятат, че се работи слабо; между 33% и 49% приемат работата по дейностите от общинските програми за “добра” и “много добра”; наблюдава се спад в оценките „слабо“ в сравнение с 2012 г. – между 9% и 20% ; по петте основни дейности от общинските програми – спадът в оценките „слабо“ в сравнение с 2012 г. – между 9% и 20% говори, че доверието към екологичните дейности в двете общини се повишава;

- Резултатите по компоненти на околната среда, влияещи отрицателно върху здравето, сочат, че анкетираните считат вредите от замърсеността на въздуха, водата и почвата, както и от човешка дейност – браконьерство и криминално изсичане на гори, за най-опасни за здравето на хората, живеещи в промишлен регион Пирдоп-Златица. Компонентите шум и транспорт се оценяват като слабо или в средна степен вредни за здравето – отговорите на този въпрос са без значими различия и през трите години на провеждане на анкетното проучване;

- Относно източниците на информацията за опасностите от нарушеното екоравновесие върху здравето, анкетираните определят водеща роля на печатните и електронни медии – в тях се публикуват и здравно-информационните материали на РЗИ-Софийска област; по степен на употреба следва постоянната онлайн връзка в общините; над половината от анкетираните и през трите години посочват, че не се чувстват достатъчно информирани или не могат да преценят степента си на информираност, което клони към неинформираност.

РЗИ – Софийска област
Дирекция „Обществено здраве“
Отдел “Профилактика на болестите и промоция на здравето”